

[Arne Larsen.]

svingende, og vi har i øjeblikket en større arbejdsløshed inden for bygge- og anlægsområdet. Her var måske en mulighed for at hjælpe til en mere stabil beskæftigelse ved, at vi fik en større eksport i gang af byggematerialer og byggeelementer; ja, måske hele boliger. Det er rigtigt, som også fru Else-Merete Ross var inde på, at det måske endda kunne få betydning for prisen på byggematerialer og det, der leveres af fabrikker og håndværkere til det danske bolig- og byggemarked. Vi må i høj grad være interesserede i prisfald på den baggrund. Der er jo sket en omlægning af dansk byggeri fra det mere traditionsmæssige til det mere industrialiserede, elementbyggeriet, men det har ikke vist sig, at denne rationalisering og modernisering af byggeprocessen har betydet væsentligt lavere priser på byggeriet eller f. eks. på huslejen. Det kan undre, at vi ikke har haft en sådan prisudvikling, men det hænger måske sammen med, at omstillingen har betydet, at private har måttet investere i store og nye anlæg, og at markedet tilsyneladende ikke er stort nok til stor-drift. Men i det øjeblik man fik en virkelig stor, omfattende eksport med ind i billedet, tror jeg, det også ville få prismæssige følger på det danske marked, så vi fik billigere produkter frem. Jeg håber i alle tilfælde for byggeriets udviklingsråd, at det kan føre os ind i en sådan udvikling, og med disse bemærkninger tilsiger jeg mit partis støtte til lovforslagets gennemførelse.

Boligministeren (Hastrup): Jeg vil gerne takke udvalget for en enstemmig betænkning og for den tilslutning, lovforslaget har fået også her ved anden behandling. Jeg har selvfølgelig bemærket mig, at betænkningen lægger overordentlig stærk vægt på den side af arbejdet, der har med de eksportfremmende foranstaltninger at gøre, og jeg vil i samarbejde med handelsministeriet og de øvrige ministerier, der især beskæftiger sig med eksport, drage omsorg for, at det bliver en af de første opgaver, det nye udviklingsråd kommer til at arbejde med. Så snart lovforslaget er vedtaget af folketinget ved tredje behandling, vil jeg tillige drage omsorg for, at udviklingsrådets formand og medlemmer bliver udpeget, således at det

hurtigst muligt kan gå i gang med sit arbejde.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-9, ændringsforslaget, § 10, således ændret, og § 11

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 158) findes i tidenden sp. 5114, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1599).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling satte til forhandling under ét.

Kampmann: Der er for socialdemokratiet grund til at glæde sig over, at vi med dette forslag om ændring af realkreditforliget har stoppet Investors virksomhed. Men socialdemokraterne lagde mere i det end selve Investorsagen, således som det også fremgik af vore bemærkninger især ved forespørgselsdebatten om Investor.

For omkring 10 måneder siden indgik her i folketinget de 5 største partier realkreditforliget, og man kan måske nok sige, at det er lidt tidligt at foretage en endelig vurdering efter 10 måneder. Men visse tendenser tegner sig alligevel, som gør det muligt at foretage en vis foreløbig vurdering. Hermed tænker jeg på, at den generelle reduktion af lånegrænserne måske på visse områder har ramt utilsigtet skrap. Hvis jeg skal konkre-

[Kampmann.]

tisere det, vil jeg godt nævne spørgsmålet om moderniseringen og udbygningen af en- og tofamiliehuse, hvor man kun vil kunne anvende en lånegrænse på 40 pct. Vi rejste problemet i udvalget for at se, om man kunne ændre forliget i hvert fald på dette punkt, men det var beklageligt at konstatere, at det særlig fra regeringens side ikke mødte nogen særlig velvilje. Hvis man tager dette specielle tilfælde og fastholder lånegrænsen på 40 pct., enten hindrer man, at en vis samfundsnyttig virksomhed sættes i gang i forbindelse med modernisering og udbygning, fordi belåningsgrænserne er for ringe, eller risikerer, at folk godt nok går i gang med udbygningen eller moderniseringen, men så belåner på det uorganiserede marked. Ingen af de to udveje forekommer socialdemokraterne særlig heldig.

Da vi indgik forliget med den generelle begrænsning, var det naturligvis bl. a. for at undgå at belåne kapitalgevinsterne og dermed begrænse prisstigninger på fast ejendom. Men det eksempel, jeg her har nævnt, viser, at det nok skulle være muligt i hvert fald på et enkelt område at lempe lånegrænserne, uden at det får hverken særlig prisforhøjende virkninger eller giver nogen som helst form for risiko for belåning af kapitalgevinsterne. Jeg er derfor egentlig skuffet over, at vi ikke på det felt kunne komme igennem.

Det andet hovedsynspunkt, vi har — og jeg kan ikke tænke mig, at det er regeringen fremmed — er, at hele kapitalmarkedet for fast ejendom må betragtes som forbundet kar. Der er vores filosofi den, at vi med realkreditforliget startede med at regulere det organiserede marked. Vi var alle sammen formentlig helt klar over, at herved skød man blot en del af problemet over på det uorganiserede marked. Det må da være folketingets opgave, når man er gået i gang med at regulere et område, som ikke er reguleret i forvejen, at fortsætte reguleringerne også over på det uorganiserede marked. Vi har ligesom ikke kunnet trænge igennem med den filosofi i udvalget over for regeringspolitikkerne, og det har nok været en af årsagerne til, at en række af de mål, som man satte sig med realkreditforliget, rent faktisk ikke er blevet nået.

Der blev på vores foranledning nedsat et

udvalg under økonomiministeren til at se på en kortlægning af det uorganiserede marked. Man har været relativt træg fra regeringens eller økonomiministerens side med at komme i gang med arbejdet; vi har rykket adskillige gange. Nu er det sådan, som det fremgår af betænkningen, at realkreditudvalget i denne forbindelse ønsker at blive siddende for at følge økonomiministerens arbejde. Vi har erindret om, at delbetænkninger fra det pågældende udvalg kan fremlægges, og vi vil i udvalget prøve at fremskynde, at en sådan delbetænkning fremlægges med henblik på en diskussion i udvalget. Det har ikke været muligt i udvalget at få en egentlig diskussion om disse mere idéprægede emner om indgreb på kapitalmarkedet; det er måske også en smule for sent, men jeg har godt villet præcisere dem.

Vi kan anbefale lovforslaget, således som det foreligger. Vi er parat til at se på ændringer af realkreditten ved behandlinger på et senere tidspunkt, og vi er især parat til at se på, hvordan store dele af det uorganiserede marked fremover kan organiseres.

Poul Schlüter: Jeg skal skåne de tilstedeværende medlemmer af tinget for en gentagelse af de bemærkninger, jeg gjorde gældende ved lovforslagets første behandling. Det er på sin plads, at man gennem en vedtagelse af dette lovforslag standser oprettelsen af en ny organisation, som ville føre til en udvanding af det realkreditforlig, folketinget vedtog i fjor. Jeg kan ganske henvise til første behandling af lovforslaget, og jeg kan anbefale, at tinget vedtager det.

Efter min mening ville det ikke være på sin plads, om der i dag blev ført en almindelig kapitalmarkedsdebat. Vi ved jo, at et regeringsudvalg beskæftiger sig med disse spørgsmål, og det er tilkendegivet i udvalgsbetænkningen og bliver formentlig tiltrådt her i salen, at realkreditudvalget må blive siddende, således at det, når der foreligger et materiale fra kapitalmarkedsudvalget, kan få lejlighed til at bearbejde dette materiale yderligere.

Ib Thyregod: Også jeg kan anbefale lovforslaget her ved anden behandling. Sagen vedrørende Investor har tidligere været diskuteret. Det er naturligvis ikke hele Investors virksomhed, som standses, men den

[Ib Thyregod.]

specielle virksomhed, der var tale om i denne forbindelse, nemlig den udvidede virksomhed i forbindelse med oprettelsen af et særligt institut svarende til et realkreditinstitut. Jeg er enig i de bemærkninger, som fremføres i betænkningen om, at man skal se lidt nærmere på spørgsmålet om værdiansættelserne, for at man ikke på den måde skal udhule realkreditforliget, og der foreligger nu et cirkulære fra boligministeren, som jeg kan henvise til vedrørende disse spørgsmål.

Problemerne omkring kapitalmarkedet vender vi tilbage til, når der foreligger betænkning, eventuelt delbetænkning, og med henblik herpå har udvalget indstillet, at det bliver siddende denne folketingssamling ud for at kunne behandle forslag fra det særlige kapitalmarkedsudvalg. Det kan måske også være praktisk for boligministeren at have et udvalg, hvortil han kan fremsende materiale, eventuelt orienterende materiale, i forbindelse med udviklingen på realkreditområdet henimod enhedsprioritering, hvis der skulle opstå særlige problemer her, og at udvalget eventuelt over for boligministeren kan rejse spørgsmål i denne forbindelse.

Det er klart, at der er problemer i forbindelse med disse lånegrænser, således som hr. Kampmann var inde på. Han nævnte spørgsmålet om moderniseringer og 40 pct.s grænsen. Jeg er enig med ham i, at 10 måneder er en ret kort tid til at bedømme udviklingen efter realkreditforliget og relaxitloven. Jeg mener, man må se tiden an for at se, hvorledes loven virker. Så kan man senere komme tilbage til disse spørgsmål, hvis det viser sig, at der er regler i loven, som virker uheldigt. Man må på den anden side se disse forslag som en helhed med det formål at begrænse udstedelsen af obligationerne; man forsøger på denne måde at nedbringe obligationsudstedelsen med ca. 1 milliard kr. om året, og det er et vigtigt element i forhold til vores betalingsbalancesituation.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget.

Niels Helveg Petersen: Det forbyr mig en smule, at hr. Kampmann anvendte det udtryk, at man ikke havde „kunnet komme

igennem med“ de tanker, man havde gjort sig.

For det første er dette lovforslag næppe egnet til at danne udgangspunkt for en mere almindelig revision af nogle af de grundlæggende principper i realkreditlovgivningen. Det andet forhold er, at 10 måneder selvfølgelig er en kort tid. Endnu kortere bliver det, fordi en række af de reelle virkninger af forliget først trådte i kraft på et langt senere tidspunkt. Der er visse af de forholdsregler, som blev gennemført, hvor overgangsordningerne først er endeligt overstået her omkring 1. april, så det turde være temmelig meget for tidligt at begynde at diskutere mere almindelige principielle ændringer i det, vi var enige om sidst. Jeg tror, det ville være populært, hvis man ændrede på de nævnte punkter. Men med de begrundelser, jeg har givet, vil jeg sige, at jeg ikke tror, tidspunktet er inde. Jeg mener, at vi til gengæld har al mulig anledning til at komme tilbage til de rejste spørgsmål på et senere tidspunkt, når vi ser, hvorledes det fungerer.

I øvrigt kan jeg anbefale lovforslaget.

Boligministeren (Hastrup): Jeg vil gerne takke udvalget for den afgivne enstemmige betænkning og for en enstemmig tilslutning til det konkrete lovforslag, der er til behandling her i tinget her i dag.

Til hr. Kampmanns bemærkninger vil jeg gerne sige, at jeg helt deler den opfattelse, som hr. Ib Thyregod, hr. Niels Helveg Petersen og hr. Poul Schlüter har givet udtryk for, nemlig at det er for tidligt nu at prøve at tage nogle af de mere grundlæggende principper i det, vi blev enige om ved realkreditforliget i fjor, op til revision. Overgangsreglerne er først udløbet omkring 1. april, selv om loven trådte i kraft 1. juli sidste år. Det må være regeringens opfattelse, at vi også under hensyntagen til den meget anspændte økonomiske situation må se tiden an, inden vi foretager reguleringer.

Der er dog én ting, jeg gerne vil sige til hr. Kampmann, idet jeg forstår, at det, han især interesserer sig for, er at åbne mulighed for lån ved ombygning og tilbygning af enfamiliehuse. Derimod interesserer det ham ikke at give mulighed for højere prioritering i salgøjemed. I det øjeblik der foretages en

[Boligministeren.]

ombygning eller en tilbygning, foretages der også nyvurdering af en ejendom; ejendommen stiger i værdi. Det er ikke tilfældet i det øjeblik, den blot handles. Men foretages der ombygning eller tilbygning, stiger dens værdi, og så kan lånene udmåles på grundlag af den nye værdi. Det vil sige, at der under alle omstændigheder er realkreditmulighed inden for en grænse på 40 pct. af tilbygningens værdi. Det er et forhold, som jeg gerne vil gøre opmærksom på. Helt afskåret er man altså ikke fra at kunne få hjælp ad denne vej til ombygning af enfamilieshuse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen

Medlemmer af folketinget Kurt Brauer, Morten Lange og Gert Petersen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde.

Medlem af folketinget Hanne Reintoft har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af merværdiafgift på fødevarer.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kurt Brauer): Herved tillader jeg mig for folketinget at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde.

Med hensyn til forslagens indhold skal jeg tillade mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager det.

Jeg anbefaler forslaget til tingets villige behandling.

Hanne Reintoft: Jeg skal herved tillade mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af merværdiafgift på fødevarer.

I skatteåret 1967-68 havde vi 1.661.910 personer, der tjente under 20.000 kr. Pensionister på mindstebeløb, lærlinge og studerende udgør en gruppe, der har en urimeligt lav indkomst, og som er helt uformuende. Denne gruppe på godt 300.000 udgør den af fødevareomsen hårdest ramte gruppe i vort samfund.

Et ægtepar kan ikke klare sig for mindre end 5.000 kr. til fødevarer, og det vil sige, at et pensionistægtepar betaler 750 kr. i moms på fødevarer. Hvis momsstyret ophævedes og vi lagde hele provenuet for denne moms over på de direkte skatter uden at ændre skatteprocenterne, så ville pensionister på mindstebeløb, lærlinge og studerende kunne have en dobbelt så høj indkomst, før de kom til at betale det samme i skat, som de gør i kraft af den uretfærdige moms.

Når fødevarerudgifterne sluger mellem 25 og 50 pct. af indkomsten, så bliver hele én's tilværelse til en kamp for det daglige brød som på arlds tid. Der bliver ikke afsat den fornødne tid til at nyde sit otium eller sine studier. Den store andel til fødevarer tvinger mange til at købe billigst muligt, og moms på fødevarer er derfor en hindring for en sund og nærende kostplan.

Et gammelt mundheld siger, at de penge, der er givet ud til fødevarer, kan spares til medicin. I hvert fald er det rigtigt, at en mangelfuld kost vil medføre sygdom. Det skulle gerne være muligt i landbruget Danmark at sikre befolkningen billige fødevarer og undgå de alvorlige fejlmæringsproblemer, som kendes fra u-landene.

Jeg har desværre set alt for mange hjem, hvor mælken er for dyr, og hvor et ærligt stykke kød aldrig serveres uden først at blive hakket og blandet med flæsk og brød til fars. Jeg kender lærlinge og studerende, som overvejende lever af kartofler, pandekager, havregryn og rugbrød med fedt og salt.

Der er næppe nogen, der tvivler på, at kostens sammensætning bliver meget bedre med stigende indkomst, og at grænsen for det absolutte minimumsbeløb til en for-